

GRÖNA BILISTER

Miljöbilssituationen i Trelleborg

****

4 stjärnor av 10 möjliga

En granskning av Gröna Bilister

Oktober 2008

Innehåll

Inledning.....	3
Kommunala mål och visioner.....	4
Klimatstrategi.....	4
Klimatkommun.....	4
Kommunens bilinnehav	4
Upphandling av transporttjänster.....	5
Utbildning.....	5
Information och stimulans till medborgarna	6
Ekonomisk stimulans vid inköp av miljöbil	6
Ekonomisk stimulans vid användande av miljöbil.....	6
Information, evenemang och kampanjer	6
Bilpool och samåkning	7
Kommunala föredömen	7
Bränsletillgång.....	7
Slutsatser och rekommendationer.....	8

Inledning

Växthuseffekten skenar, med snabba klimatförändringar och allt våldsammare väder som följd. Sverige bidrar till denna utveckling främst genom att trafikens utsläpp av koldioxid ökar. Andra sektorer utsläpp har däremot stagnerat eller börjat minska. Statens Institut för Kommunikationsanalys (SIKA) har beräknat att trafiksektorns koldioxidutsläpp kommer att öka med 10 procent till år 2010, jämfört med år 1990. Om trafikens utsläpp istället hålls oförändrade, innebär det enligt samma källa att Sveriges totala koldioxidutsläpp minskar med nio procent.

EU har två konkreta mål med bäring på transporter med personbil:

1. Använd mängd förnyelsebara drivmedel ska 2010 uppgå till minst 5,75 procent av den totala marknaden för drivmedel.
2. Det genomsnittliga utsläppet av fossil koldioxid från personbilar ska 2010 vara max 120 g/km.

Varje land har ett ansvar att leva upp till målen och målen bör också gälla för det lokala miljöarbetet. Riksdag och regering har också slagit fast att det finns ett sektorsansvar, innebärande att även trafikens koldioxidutsläpp måste minska. Detta är desto viktigare eftersom trafikens utsläpp utgör en betydande andel av de sammanlagda koldioxidutsläppen.

Enligt SCB minskade de totala utsläppen av koldioxid i Trelleborgs kommun från 6,2 till 3,6 ton per invånare mellan åren 1990 och 2004. Transportsektorns utsläpp *ökade* dock från 1,7 till 2,5 ton per invånare under samma period.

Bilismen orsakar stora utsläpp även av andra ämnen som är skadliga för miljö och hälsa. Det rör sig bland annat om kväveoxider, kolväten, marknära ozon och partiklar. Dessa ämnen kan ge upphov till allergier, cancer och skador på växtligheten. Bullerrelaterad stress är ett annat problem med vägtrafiken som är värt att nämna.

21,5 procent av bilarna som registrerats i Trelleborg januari – augusti var miljöbilar. Trelleborg har därmed 223:e högsta miljöbilsandel i Sverige, lägre än Sveriges genomsnittliga miljöbilsandel av nybilsförsäljningen som var 31,2 procent januari – augusti i år.

Gröna Bilister granskar vilket ansvar kommuner tar för att minska bilismens miljö- och hälsopåverkan, kombinerat med en granskning av andra tongivande aktörer inom kommunen. Granskningen tjänar som vägledning för de lokala aktörer som vill bidra aktivt till ett bättre lokalt miljöarbete inom bilismens område.

Anders Forsare
Gröna Bilister

Kommunala mål och visioner

Kommunala mål för trafikens miljöpåverkan innebär inte i sig någon miljöförbättring – det är praktisk handling som räknas och som Gröna Bilister betygsätter. Men vi presenterar ändå de relevanta kommunala målen, eftersom de har betydelse för:

- Medborgare som kan begära att målen uppfylls.
- Miljöengagerade politiker och tjänstemän som kan hänvisa till antagna mål för att driva igenom en miljöriktig trafikpolitik.
- Oppositionspolitiker som kan bevaka att den politiska majoriteten uppfyller avgivna löften och politiskt beslutade åtgärder.
- Journalister som kan kritiskt granska om beslutade mål uppfylls.

Klimatstrategi¹

Klimatstrategin innefattar åren 2004-2010. Bland de mål som har relevans för transportsektorn märks:

- Utsläpp av koldioxidekvivalenter från vägtrafik och arbetsmaskiner i kommunen ska år 2010 vara lägre än 1,7 ton/invånare och år (68 000 ton/år)
- Trelleborgs kommun arbetar för att andelen körda mil/timmar med förnyelsebara drivmedel och bränslesnåla fordon och arbetsmaskiner med låga emissioner ökar, såväl inom kommunens verksamheter som i kommunen som helhet.
- Trelleborgs kommun riktar kampanjer i syfte att påverka näringslivet mot mer miljöanpassade transporter.
- Trelleborgs kommun ställer vid upphandling miljökrav på fordon och arbetsmaskiner.
- Kommunens skolor på samtliga nivåer bör i undervisningen arbeta med transportfrågor och dess påverkan på klimatet. Transport- och klimatfrågor bör ingå i skolornas arbete för hållbar utveckling, teman kan exempelvis vägas in i arbetet med Grön Flagg på de skolor där sådant arbete pågår. Särskilt bör transporternas påverkan på klimatet ingå i gymnasieskolans undervisning.

Klimatkommun

Trelleborgs kommun skriver i sin Klimatstrategi 2004 att man ska söka medlemskap i Klimatkommunerna. Detta har dock inte förverkligats.

Kommunens bilinnehav

Kommunens eget bilinnehav är av stor betydelse för bilismens totala miljöpåverkan i kommunen, bl.a. för att:

---

¹ <http://www.trelleborg.se/TrelleborgUpload/Centralt/Dokument/Diverse/Klimatstrategi.pdf>

- Kommunen kan vara föregångare i inköp av miljöbilar och då stimulera den lokala bilhandeln att ta hem och marknadsföra dessa bilar.
- Kommunen köper tillräckliga volymer bilar för att komma förbi ”hönan och ägget situationen”; privatpersoner kan tvingas avstå från att t.ex. köpa en etanolbil därför att det lokalt saknas tankmöjligheter, men kommunen kan med sina fordon stimulera fram att det etableras sådana tankmöjligheter. Exempelvis har OKQ8 angett att de vid drygt tio etanolbilar på en ort är beredda att erbjuda etanoltank.
- Kommunen serverar normalt sett sina bilar föredömligt, innebärande att det efter ett par år kommer ut miljöbilar i gott skick på andrahandsmarknaden.

Trelleborgs kommun, inklusive kommunala bolag, innehar 310 personbilar varav 40 är miljöbilar. Av dessa är 25 stycken gasbilar, 10 etanol och 5 hybridbilar. Andelen miljöbilar blir således 13 %. Det är i jämförelse med andra kommuner relativt lågt. Det finns med andra ord plats för fler miljöbilar inom Trelleborgs kommun. Det kan dock nämnas att samtliga dieselfordon drivs med EcoPar som är ett klart bättre alternativ till vanlig diesel.

Trelleborgs kommun har sammanlagt 17 förmånsbilar. Trots att många av dessa är miljöfordon tycker vi inte att detta är en bra förmån ur miljösynpunkt. Förmånsbilar bidrar ofta till ökad bilkörning. Det finns bättre sätt att premiera och ge förmåner till anställda som är bättre ur miljösynpunkt.

Kommunens arbetar med en ny inköspolicy för fordon som beräknas vara klar i början av 2009.

Upphandling av transporttjänster

Genom att ställa miljörelaterade krav när kommunen upphandlar transporter, kan kommunen till en mycket låg kostnad stimulera fram en positiv utveckling. Då t.ex. färdtjänst och skolskjuts vanligen körs av taxibolag, får kraven dessutom effekter på sektorer som kommunen normalt sett inte påverkar. Miljöeffekten blir dessutom stor, eftersom dessa fordon kör väsentligt mer än genomsnittsbilen – en taxibil motsvarar uppemot tio privatägda bilar vad gäller körsträcka och utsläpp.

Trelleborgs kommun ställer ibland miljökrav i sina upphandlingar av transporter. I senaste upphandlingen av taxiresor för barn inom skolan valdes dock miljökraven helt bort.

Dock läser vi i kommunens klimatstrategi följande: *Trelleborgs kommun ställer vid upphandling miljökrav på fordon och arbetsmaskiner.*

Utbildning

Många trafikskolor erbjuder kurser i bränslesnål bilkörning. Kursernas effektivitet har undersökts bland annat av Vetlanda kommun. Det visade sig att utbildningen av deras anställda minskade bränsleförbrukningen med 10 – 15 % på lång sikt.

Trelleborg har utbildat ett 30-tal anställda i bränslesnål körning. Utvärderingen av denna utbildning visade dock att bränsleförbrukningen INTE minskade.

I Trelleborg erbjuder inte någon trafikskola kurser i bränslesnål bilkörning.

Information och stimulans till medborgarna

Huvuddelen av trafikarbetet genomförs inte av kommunen eller leverantörer, utan av kommunens medborgare. För att minska denna del av trafikens miljöproblem, är det viktigt att stimulera medborgarna att göra rätt. Det innebär bl.a. att:

- Medborgarna bör stimuleras att köra miljöbil.
- Medborgarna bör stimuleras att tanka förnybara bränslen.
- Medborgarna bör informeras om hur man kör snålt och miljövänligt.

När Gröna Bilister har granskat landets kommuner, har vi huvudsakligen funnit följande typer av stimulans till medborgarna:

- Ekonomisk stimulans vid inköp av miljöbil, t.ex. delfinansiering av merkostnaden för gasbil eller bränslecheck.
- Ekonomisk stimulans vid användande av miljöbil, t.ex. gratis parkering.
- Information till medborgarna såsom miljöbilsvisningar, nyhetsbrev etc.
- Utbildning till medborgare, t.ex. i sparsam körning
- Kommunala företrädare som goda föredömen

Ekonomisk stimulans vid inköp av miljöbil

Trelleborgs kommun subventionerar inte alls inköp av miljöbilar till sina invånare.

Ekonomisk stimulans vid användande av miljöbil

Miljöbilar har inga speciella parkeringsförmåner i Trelleborg. Däremot får alla bilar parkera gratis med p-skiva.

Information, evenemang och kampanjer²

Trelleborgs kommun har genom KLIMP ett omfattande informationsprojekt i klimatfrågor. Frukostmöten om miljöbilar och andra informationsinsatser för att öka medvetenheten om bilars miljöpåverkan genomförs kontinuerligt. Det arbetas mycket med attitydförändring när det gäller att medvetet minska bilkörningen.

Kommunen har också sedan länge ett stort Agenda-21 arbete bl.a. genom projektet MöTs i samarbete med Vägverket.

Skolelever i Trelleborg har deltagit i klimatteater som har tagit upp allt från nedskräpning till luftföroreningar och klimathotet.

Trelleborgs hemsida informerar mindre bra om kommunens miljöarbete. Det redovisas bra i artikelform³ vad som har hänt i form av seminarier etc. Det finns mer att önska här!

² http://www.trelleborg.se/TrelleborgUpload/Centralt/Dokument/Diverse/klimp_webb.pdf

³ <http://www.trelleborg.se/Miljo--Halsa/Klimat/>

Bilpool och samåkning

Studier har visat att man i medeltal minskar sitt bilåkande med ungefär 50 procent när man går med i en bilpool, och en bilpoolsbil ersätter mellan åtta och tolv privatägda bilar⁴.

I Trelleborgs kommun finns ingen bilpool att tillgå.

Vad vi kan finna uppmuntrar inte heller kommunen till samåkning. Dock läser vi i Klimatstrategin följande: *Trelleborgs kommun verkar för samåkning och planerar särskilda samåkningsparkeringar.*

Kommunala föredömen

Ett sätt för kommunledningen att visa sitt miljöengagemang är att själva köra miljöbil. På så sätt blir de också förebilder för kommuninvånarna. I Trelleborg har det inte framkommit att någon inom kommunledningen kör miljöbil privat.

Bränsletillgång

För att miljöbilen som kan tankas på förnybara bränslen ska ge någon faktisk miljövinst, är det givetvis nödvändigt att den inte tankas med bensin eller diesel. De flesta miljöbilar erbjuder denna möjlighet, oavsett om de är avsedda att köras på etanol, gas eller RME (rapsmetylester). Kommuner kan aktivt medverka till att tankställen etableras, dels genom att själva stå för ett tillräckligt underlag för att något bensinbolag ska erbjuda sig att sälja bränslet (gäller vanligen etanol), dels genom att själv tillverka bränslet (gäller vanligen biogas).

Trelleborgs kommun har aktivt arbetat för en etablering av en gasmack i kommunen och sedan ett år tillbaka har kommuninvånarna tillgång till en gasmack där man tankar hälften naturgas och resten biogas.

Projektet Biogas i Jordberga har fått ca 36 miljoner kronor i KLIMP-stöd. Där planeras det att tillverka biogas av sockerbetor. Produktionen beräknas kunna vara igång 2010 men än är inga beslut tagna. Naturligtvis ett viktigt projekt som skulle kunna trygga en lokal biogasproduktion i Trelleborg.

Det finns idag fyra tankställen i Trelleborg där man kan tanka E85.

---

⁴Se t.ex. <http://www.bilpool.se/index.jsp>.

Slutsatser och rekommendationer

Trelleborgs kommun får betyget 4 av maximala 10 från Gröna Bilister.

Bland det positiva i arbetet för att minska bilismens miljöpåverkan märks:

- Arbetet med attitydförändring. Speciellt bra är arbetet med skolbarn.
- Den medvetna satsningen på gasbilar inom kommunen.

Gröna Bilister presenterar sex huvudsakliga rekommendationer till Trelleborgs kommun:

1. Ta ett nytt grepp om bränslesnål körning i kommunen. Erfarenheter från andra kommuner visar på positiva resultat vilket även borde kunna innefatta Trelleborg.
2. Gynna användandet av förnyelsebara bränslen vid upphandling av transporttjänster.
3. Öka andelen miljöbilar i den egna fordonsparken, med Vingåkers 96 procent som ett riktmärke
4. Arbeta för införandet av en bilpool som är tillgänglig för allmänheten.
5. Förbättra informationen om miljöbilsrelaterade frågor på hemsidan.
6. Avveckla förmånsbilarna – andra förmåner än en bil är miljömässigt att föredra.

Denna rapport är framtagen av Gröna Bilister och är baserad på enkätsvar från Trelleborgs kommun, företrädd av Greger Persson, på självständiga granskningar av kommunens dokument samt på samtal med andra aktörer. För ytterligare information, kontakta Anders Forsare, anders.forsare@gronabilister.se. Se även <http://www.gronabilister.se>.